

des på Bornholm i form af klippeløkker og som kalkbakker i Himmerland og på Møn m.v.

Overdrevene kan have kontinuerlige og diffuse afgrænsninger i forhold til naturtyper som enge, moser, krat og heder. Derimod vil der oftest omkring overdrevet være tydelige terrænskel i form af veje, hegn, grøfter og lign., ligesom der vil være markante overgange i forhold til højskov og plantage samt til agerarealer, der er i omdrift.

Visse hårdt græssede overdrev kan være næsten uden opvækst af vedplanter (buske, træer).

3.5.4. Særligt om arealberegning

Mellem de fleste af de ovenfor nævnte naturtyper er der i mange tilfælde meget jævne og glidende overgange, f.eks. fra eng til mose. De nævnte overgange med små ændringer i vegetationssammensætningen vil bero på helt lokale variationer i jordbundens type og vandindhold.

Ved arealberegningen af sådanne biotopkomplekser lægges det samlede naturareals størrelse til grund. Småbiotoper, der ikke i sig selv opfylder størrelseskriteriet, vil således kunne være omfattet af beskyttelsesordningen, hvis de støder op til eller indgår i arealer med andre naturtyper, som er omfattet af beskyttelsesordningen, jf. bl.a. bemærkningerne herom i pkt. 3. og 4. Ved afgrænsningen af arealet lægges endvidere til grund, at der skal være tale om et sammenhængende areal.

Med *sammenhængende areal* forstås et område, som i naturfredningsmæssig henseende kan karakteriseres som en funktionel helhed. Dette indebærer, at en hede, eng, mose, eller et overdrev eller kombinationer af disse naturtyper kan anses som sammenhængende i naturfredningslovens forstand, uanset om området i et vist omfang er gennemskåret af f.eks. mindre veje, brandbælter, vandløb, små skovparceller, hegn, herunder levende hegn, m.v. I øvrigt må det bero på et konkret skøn i det enkelte tilfælde, om et areal kan anses som sammenhængende, herunder om de »fremmede elementer« er så væsentlige, at der såvel landskabeligt som biologisk set ikke er tale om helhed. Disse elementer må derfor udgøre en relativ beskeden del af det samlede areal, for at der kan ses bort fra dem ved afgørelsen af, om området er »sammenhængende«.

Det bemærkes, at *ejerforholdet* er uden betydning for afgørelsen af, om et areal er sammenhængende. Præcise regler om arealberegningen kan fastsættes med hjemmel i § 6.

Beskyttelsen af søer og vandløb findes nu i forslaget til lov om vandløb. Det bemærkes her, at i medfør af lovforslaget herom, er »isolerede søer« beskyttede, hvis de er større end 100 m². Hvis sådanne søer ikke

opfylder størrelseskravet, men ligger i et område, der er omfattet af dette lovforslags § 3, stk. 1, anses de i overensstemmelse med de gældende regler for vandhuller o.lign., der ligger i moser, på heder, strandenge eller strandsumpe som en integreret del af den pågældende naturtype. De er således omfattet af beskyttelsen, efter nærværende lov, hvis den pågældende naturtype (eller kombinationen af naturtyperne), jf. forslagens § 3, stk. 1, konkret udgør 2500 m². Det bemærkes, at også de øvrige arealberegningsprincipper, der fremgår af det gældende administrationsgrundlag, agtes videreført med hjemmel i ministerens beføjelser efter lovforslagets § 6.

4. Sten- og jorddiger

4.1. Baggrunden for forslaget

Baggrunden for bestemmelsen er, at både sten- og jorddiger må betegnes som en truet »naturtype«. En historisk analyse af udviklingen i småbiotopsmønstret i 5 områder i Østdanmark viser således, at 70 pct. af de diger, der fandtes på kort i 1884, var forsvundet i 1981.

Det kan forventes, at udviklingen i landbruget stadig vil medføre nedlæggelse af diger. I øjeblikket forsvinder diger med 2 pct. af de tilbageværende om året. Hovedårsagerne skal søges i landbrugets mekanisering med stadig større og mere effektive markredskaber og i brugssammenlægninger. Det er især diger beliggende inde på de enkelte ejendomme, der nedlægges. Men der ses, især på de bedste jorder, nu et stigende antal eksempler på, at også diger i ejendomsskellene nedlægges. Da der i den nye landbrugslov er åbnet mulighed for yderligere brugssammenlægninger, kan det forudses, at diger er alvorligt truede fremover.

Digerne er vigtige levesteder for vilde dyr og planter i det intensivt opdyrkede agerland. De fungerer på én gang som skjul, fødekilde og levested, samtidig med, at de tjener som ledelinier for dyrs og planters spredning (spredningskorridorer), og således sikrer en økologisk infrastruktur i agerlandet. Diger bidrager endvidere til oplevelsen af et varieret landskab samtidig med, at de giver kulturhistoriske oplysninger om ejendomsskel, sogneskel, udskiftninger, jordfordeling m.m.

Ved en generel beskyttelse af diger vil nogle arealmæssige små, men økologisk meget vigtige, biotoper blive sikret. Diger vil ofte være beliggende i eksisterende skel og derfor ikke være til væsentlig gene for landbrugsproduktionen.

Der er af både naturgeografiske og kulturhistoriske årsager stor forskel fra egn til egn i Danmark på, hvor mange jord- og stendiger der findes og på deres udformning og tilknyttede dyre- og planteliv.